

IN MEMORIAM GRIETA FRANSEN-BATENBURG (1936-2017)

Moederziel alleen. Zo voelde Grieta zich tijdens haar allereerste werkweek bij de NMV. Maar op 12 april 2017 werd ze tussen een lange erehaag met daarin heel veel NMV-ers ten grave gedragen. Haar plotselinge overlijden op 6 april was als een schok door de vereniging gegaan. Letterlijk voelbaar, toen ik het nieuws voor aanvang van de Floradag liet doorsijpelen, en daarna tijdens de direct door Thom Kuiper ingelaste korte herdenking met een minuut stilte. Ook vele anderen die het bericht die ochtend bij de post vonden, zullen het nauwelijks hebben kunnen geloven.

Grieta zette haar eerste schreden in de mycologie bij de paddenstoelenwerkgroep van de KNNV in Schiedam. Hiervan is ze vanaf 1986 tot 2001 coördinator geweest. Ik herinner me dat ik een tip kreeg om haar eens uit te nodigen bij mijn eigen werkgroepje bij de KNNV Rotterdam, omdat we wel wat van haar zouden kunnen leren op het gebied van de microscopie. Ze bleek daar nogal verbaasd over, want zo bijzonder voelde ze zichzelf niet.

Omstreeks 1983 was ze lid geworden van de NMV (gegevens werden in die tijd nog niet zo consequent vastgelegd), om haar kennis op een hoger peil te brengen en nieuwe mensen te leren kennen. Die eerste werkweek in 1988 werd echter een traumatische ervaring door de weinig empathische ontvangst. Ze werd thuis opgebeurd door Johan Stekete, die haar levensgezel zou worden nadat zij nog maar kort tevoren haar man had verloren. Johan zou haar later ook bij vele activiteiten vergezellen. Zijn kennis op het gebied van microscopen kwam mooi van pas. Hij heeft veel apparatuur afgesteld en diverse mensen aan een apparaat kunnen helpen. Samen maakten ze een DVD met een cursus microscopie, die gebruikt werd bij de microscopiedagen.

Grieta heeft zich niet laten afschrikken en nam deel aan zoveel mogelijk verenigingsactiviteiten. Haar talenten in de omgang met mensen vielen op en eind 1996 ontving ze het verzoek om per 1-1-1997 consul te worden voor Zuid-Holland. Daar heeft ze flink over moeten nadenken, want ze vond haar kennis wel toch wel erg mager afsteken bij die van de bekende namen in de vereniging. Pas nadat haar was ingeprent dat het al voldoende was om te kunnen verwijzen naar de juiste bollebozen, ging ze schoorvoetend akkoord. Dit bleek echter haar kans om zich echt te ontplooiën. Ze vatte direct het plan op om alle bestaande kennis in de provincie te inventariseren en te bundelen. Personen van wie ze wist dat ze zich binnen of buiten de bestaande werkgroepen in de provincie met paddenstoelen bezig hielden, werden uitgenodigd voor een bijeenkomst op 5 april 1997. Dit werd

de eerste Zuid-Hollandse Zwamdag (Coolia 40(4), 1997 p. 280), een jaarlijkse contactdag waarop werkgroepen hun resultaten konden laten zien, en er lezingen werden gehouden voor beginners en gevorderden. Vorig jaar kon ze met gepaste trots de 20^e editie presenteren en inmiddels was het idee ook door andere provincies overgenomen.

Ze pakte meteen door en deed een oproep aan de Zuid-Hollandse leden om deel te nemen aan een “werkdag” op 19 september 1997. Een excursie in de ochtend, gevolgd door een middag gezamenlijk determineren. Ook dit werd een vast programmapunt, afwisselend op een locatie bij een van de werkgroepen.

Uit deze contacten vloeiden nieuwe werkgroepen voort, waarvan ze er twee actief zou gaan begeleiden: Oud-Beijerland en Zoetermeer. Haar streven was om paddenstoelenliefhebbers van verschillend niveau samen te laten werken. Iedereen moest zich welkom, gesteund en thuis voelen.

In mijn rol als districtscoördinator van Zuid-Holland, beheerder van het NMV-karteringsbestand en als lid van de werkgroep Oud-Beijerland kregen we persoonlijk veel contact. Sinds de invoer van waarnemingen via de computer leverde ze grote aantallen gegevens in. Behalve van haar eigen inventarisaties (Beatrixpark, Volksbos) en aanvankelijk ook van de werkgroepen, verzorgde ze de invoer van gegevens van NMV-excursies en -werkweken en op verzoek ook die van individuele karteerders. Er was vrijwel nooit iets op aan te merken.

We inventariseren met onze werkgroep delen van de Hoeksche Waard in een strak excursieschema. Regelmaat moest er zijn, zowel voor het onderzoek als voor het groepsgebeuren. Zelden of nooit liet ze zich afschrikken door de weersvoorspellingen of een geringe kans op paddenstoelen. Je liep dus soms een hele middag onder een heel grote paraplu of onherkenbaar ingepakt in allerlei plastic, of met bescherming tegen tropische zon en agressieve insecten. Na een excursie hoorde de broek vuil te zijn, van door het veld struinen, over hekken klimmen, en natuurlijk het verzamelen en het fotograferen van vondsten, zoals haar geliefde Parasolzwammetjes en Hertenzwammetjes (“Pluutjes”) of kleine dingetjes op een grote kluit poep. Het was een vertrouwd beeld, Grieta op de knieën achter een fototoestel. Bijvoorbeeld voor het maken van stereofoto’s. Stereofotografie is een hobby van Johan en velen van ons zullen hun presentaties wel eens hebben meebeleefd.

Iedereen moest actief zijn. Ook de nieuwelingen werden gestimuleerd om in het veld de lijst te schrijven en zo spelenderwijs namen te leren. ’s Avonds samen determineren in het bezoekerscentrum Klein Profijt, na eerst eten bij de open haard. Om de beurt iets meenemen voor bij de koffie en ook een dagboek bijhouden. En vooral ook veel lachen met elkaar. Elk jaar vierden we de groepsverjaardag met een mooie taart. En Johan kwam dan om hem met behulp van een rolmaatje eerlijk in stukken te verdelen.

Grieta wilde zoveel mogelijk haar verworven kennis ook weer overdragen en was een graag geziene gast bij de diverse werkgroepen. Op excursies had ze een goed oog voor de verschillende kennisniveaus en paste haar benadering daarbij aan. Dat was al zo bij de KNNV, waar ze een zogenaamde “microscopieclub” en een “bladerclub” had. En onvermoeibaar kon ze steeds met enthousiasme hetzelfde uitleggen, zodat niemand zich dom zou voelen.

De laatste jaren was ze ook actief op de website Waarneming.nl, waar ze eerst deelnam aan het forum. Dat paste goed in haar straatje, al kon de toon waarop soms wordt gediscussieerd haar niet altijd bekoren. Ze trad ook toe als admin voor het valideren van waarnemingen. Dat viel haar niet altijd makkelijk, want oordelen over anderen lag niet in haar aard. Getuige de reacties op haar overlijden werd haar constructieve aanpak echter zeer gewaardeerd.

Ze liet zich nooit voorstaan op haar verdiensten. Integendeel, ze vond alle aandacht en eer erg overdreven. Zelfs bij de toekenning van de Cool & Van der Lek-prijs (2013) en als kroon op haar werk een koninklijke onderscheiding (2015).

In onze werkgroep zijn we nu niet moederziel alleen, maar we voelen ons wel verweesd. Alles gaat door, maar het is anders, zoals ook binnenkort bij het 20-jarige jubileum. Grieta is er niet meer. Dat is een hard gelag voor allen die haar na stonden, binnen en buiten de vereniging. Maar we bewaren dierbare herinneringen aan een zeer aimabel persoon, met hart voor paddenstoelen en vooral ook voor mensen.

Ad van den Berg

IN MEMORIAM WALTER GAMS (1934-2017)

Op 9 april 2017 overleed in Bomarzo (Italië) ons lid Walter Gams.

Walter was ongeveer vijftig jaar lid van de NMV en tot het laatst een regelmatige bezoeker van verenigingsactiviteiten. Hij bezocht zeer frequent buitenlandse werkweken. In 2017 was Walter nog aanwezig op de Nieuwjaarsbijeenkomst en de Ledenvergadering; daar zei hij dat hij, vanwege zijn verblijf in Italië, de Floradag niet zou bijwonen.

Onze eerste contacten met Walter dateren van excursies waar ook Sophia en de kindervagen (met Hedi en Hilde) veelvuldig aanwezig waren en vervolgens van onze eerste Buitenlandse Werkweken in de zeventiger jaren. Ook tijdens de Dreiländertagung in Jenbach (Oostenrijk) was het contact intensief; na afloop van die werkweek trokken we gedrieën enkele dagen door het hooggebergte van Tirol in de omgeving van Innsbruck.

Walter was van mening dat maar weinigen zo goed konden autorijden als hij (vooral op de Duitse snelwegen), maar zijn vertrouwen in ons als jonge mycologen was groot genoeg om zijn auto daarvoor beschikbaar te stellen. Tijdens een van de werkweken vond Walter dat als je een rijbewijs had, je dat ook moest benutten en plaats moest nemen achter het stuur ongeacht je eigen opvattingen. Zo heeft Jan als een van de weinigen Thom achter het stuur van Walters auto gezien. Tijdens de rustdag, die in de toenmalige werkweken gangbaar was om iets met minder mycologisch geïnteresseerde partners te ondernemen, was Walter altijd in voor een verre excursie naar iets dat wij volgens hem nog eens moesten

